

 Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin
 Vipuvoimaa EU:lta 2007-2013
 Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
 SYKE

Ravintoketjukunnostus rehevien järvien hoidossa
 Karvianjoki-seminaari Kankaanpää 21.11.2012

Kunnostus, hoito ja käyttö: Osa-aikainen ammattikalastus osaksi Karvianjärven ja Karhijärven hoitoa?

Ilkka Sammalkorpi
 Suomen ympäristökeskus
 Vesikeskus/vesivarayksikkö

Yleistä taustaa

- Karvian- ja Karhijärven kuormitusta, veden laatua ja kunnostustarvetta on arvioitu osana KarTuTa-projektia vv. 2008-2011 (ks. Marttunen ym. 2012)
- Ravintoketjukunnostus on tarpeellista, kun levämäärä ja koekalastuksen yksikkösaalis suhteessa veden fosforipitoisuuteen ovat suuria ja kalasto on särkikalavaltainen (Sammalkorpi & Horppila 2005)
- Karvianjärvessä vesiensuojelun voimistaminen on ensisijaista (ulkoista kuormitusta vähennettävä noin 30 %), mutta veden laadun paraneminen edellyttää myös ravintoketjukunnostusta
- Karhijärvessä ulkoisen kuormituksen vähentämisen tarve on noin 10 %, mutta pienten särkikalajien määrä on eri tavoin (koekalastus, allaskoe, kurenuotto, vesilinnut) arvioituna niin suuri, että myös ravintoketjukunnostus on välttämätön sekä järven että kalaston tilan parantamisen kannalta.

Miten ravintoketjukuron nostuksen tarve on todettu?

- Tiedot järven kalastosta
  - koekalastus Nordic-verkoilla (VHS & MaaMet, RKTL & KVVY)
  - nuottauskokeilut, muut selvitykset (kurenuottoaus, rysäpyynti)
  - havainnot kalaston muutoksista (isojen ahventen väheneminen)
- Tiedot veden laadun seurannasta
  - klorofyllin ja fosforin suhde ("ravintoketjun vinoutuma", liian suuren kalatiheyden aiheuttaman eläinplanktonin muutoksen epäsuora indikaattori) noin 0.4 tai enemmän
  - havaitun ja ulkoisen kuormituksen mukaan lasketun fosforipitoisuuden suhde mallien avulla
  - pitoisuuden kasvu kesän alivirtaama-aikana
- Allaskokeet
  - pienimuotoinen koe kahdella 5 m² koealtaalla: särjillä ja ilman, roolien vaihto loppukesällä
  - levämäärä väheni kun särkiä vähennettiin

Karvianjärvi ravintoketjukuron nostuskohteena

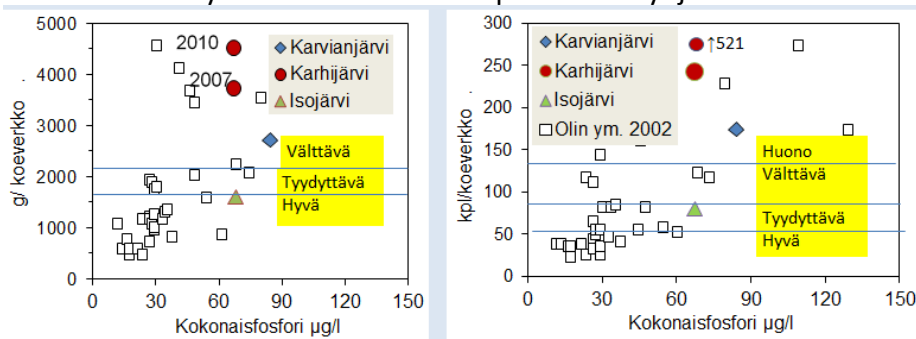
- 921 ha, keskisyvyys 1,4 m, suurin syvyys 8,1 m
- Erittäin rehevä, ajoittain pahoja sinileväkukintoja, ekologinen tila välttävä, suuri ulkoinen ja sisäinen fosforikuormitus
- Hoitokalastettu paikallisin voimin 1990-l mutta ei selvää vaikutusta (saaliit enimmillään yli 20 t, mutta <30 kg/ha)
- Voimakas paikallinen sitoutuminen ja talkoopanos
- Yksi aktiivinen kalastuskunta vastaa järvestä
- Allaskoe KarTuTa- hankkeen ja Karvian kalastuskunnan yhteistyönä 2009: särkien poisto kirkasti veden ja päinvastoin
- Syysnuottauskokeilut 2009-2011:
  - ajoittain hyvin suuria saaliita
  - vuosien välinen päiväsaaliin ero jopa yli 10 X
    - 2009: 40.5 t/3 pv (13.6t/päivä)
    - 2010: 27 t/7 pv (3.8 t/päivä)
    - 2011: 4.5 t/ 5 pv (0.9 t/päivä)

Karhijärvi ravintoketjukurannostuskohteena

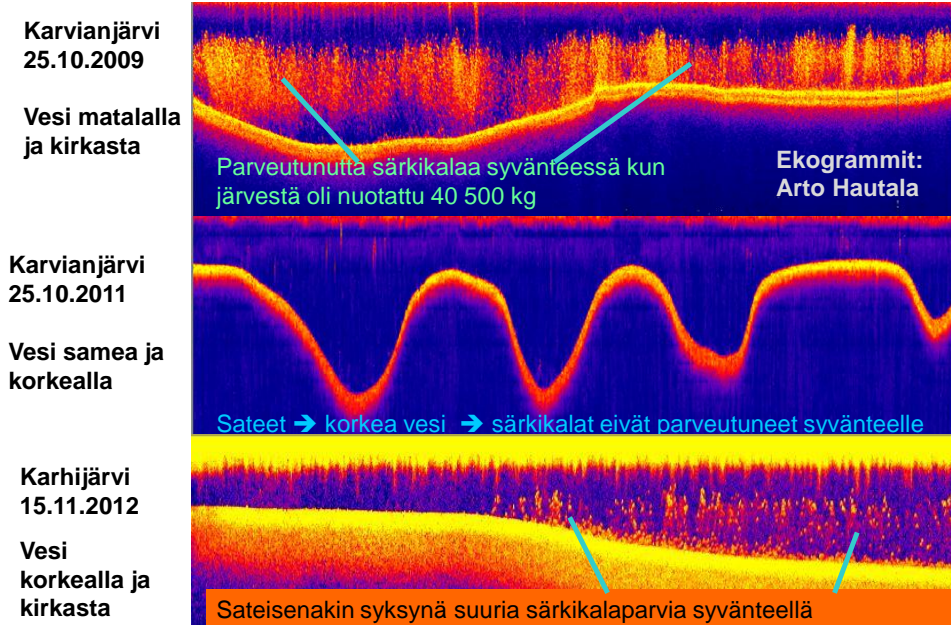
- 3350 ha, keskisyvyys 2.2 m, suurin syvyys 7,3 m
- Rehevöitynyt, ajoittain sinilevä- tai piileväkukintoja, ekologinen tila tyydyttävä, ulkoista ja sisäistä fosforikuormitusta
- Kokeiltu aiemmin hoitokalastusta pauneteilla paikallisin voimin ja paikallinen sitoutuminen on taas viriämässä
- Yksi suurempi osakaskunta, myös eri kokoisia jaettuja vesialueita
- Allaskoe KarTuTa- hankkeen ja Lavian kunnan yhteistyönä 2010: särkikalojen poisto kirkasti veden ja päinvastoin
- Nuottauskokeilu
2010: 7 t/ 6 apajaa/ 3pv
2011: 26 t/ 6 apajaa/ 3 pv
- Potentiaalisia hyötyjiä: ranta-asukkaat ja mökkiläiset, loma- ja kalastusmatkailu, mahdollisesti myös paikallinen kalasavustamo
- Osa-aikaisia ammattikalastajia ollut ennen kymmeniä, joitain vielä 1900-luvun lopulla, ammattikalastus palautettavissa?

Koekalastuksien kalastokuva

- Erittäin suuret ja särkikalavaltaiset paino- ja lukumääräyksikkösaaliit (grammaa ja kpl/koeverkko)
- Vesienhoidon luokittelurajojen mukaan Karvianjärven yksikkösaalis edustaa välttävää ja huonoa, Karhijärvi huonoa tilaa, mutta indikaattorilajista ja särkikala% tyydyttävää tasoa
- Karvian- ja Karhijärvellä on elkeät perusteet poistokalastukselle; lukumääräyksikkösaalis kuvastaa planktoninsyöjäkalamäärää

Olosuhteiden vaikutus syysnuottauksen saaliiseen

Karvianjärvelle ja Karhijärvelle fosforipitoisuudesta arvioitu saalistavoite ($\text{kg/ha} = 16.9 \cdot \text{fosforipitoisuus}^{0.51}$) ja kalojen mukana poistuva fosfori 10 vuodelle

Mutta ovatko tavoitesaaliit liian suuria??

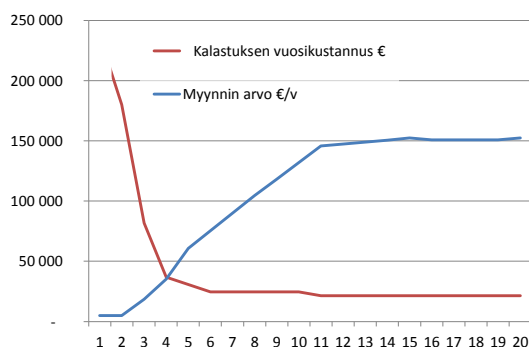
Vuosi	Karvianjärvi			Karhijärvi		
	Saalis-tavoite (kg/ha)	Saalis-tavoite (kg)	Saaliin mukana poistuva fosfori (kg P)	Saalis-tavoite (kg/ha)	Saalis-tavoite (kg)	Saaliin mukana poistuva fosfori (kg P)
1	167	153 932	1231	148	493 966	3 952
2	117	107 753	862	89	296 380	2 371
3	65	59 509	476	49	163 197	1 306
4	39	30 705	246	24	81 599	653
5	39	35 705	286	24	81 599	653
6-10	39	35 705	286	24	81 599	653
Yht.	620	571 000	4 568	454	1524736	12200

Monien hoitokalastettujen järvien saaliit ovat fosforipitoisuuden perusteella arvioitua tasoa

- Tuusulanjärvestä (fosforia aloitettaessa 105 µg/l) parhaana vuotena kalastettu 180 kg/ha vastaa kaavalla arvioitua saaliin tarvetta, mutta jatkuvan ylläpidon aikana vuosisaaliit 2000-luvulla (>60 kg/ha) ovat olleet suurempia kuin kaavalla arvioitu (48 kg/ha). Sinileväkukinnat ovat vähentyneet 2000-luvulla.
- Köyliönjärven (fosforia aloitettaessa 100 µg/l) saaliit (enimmillään 146 kg/ha/v) olivat pienempiä kuin kaavalla arvioitu ja ilmeisesti hieman liian pieniä johtaakseen selvään sinileväkukintojen vähenemiseen.
- Säkylän Pyhäjärvestä (fosforia hieman alle 20 µg/l) 2000-luvulla hoitokalastettu 22 kg/ha/v vastaa kaavalla arvioitua ylläpitovaiheen saaliin tarvetta. Levämäärä on ollut pienimmillään parhaiden saaliin ja pienimmän ulkoisen kuormituksen aikana

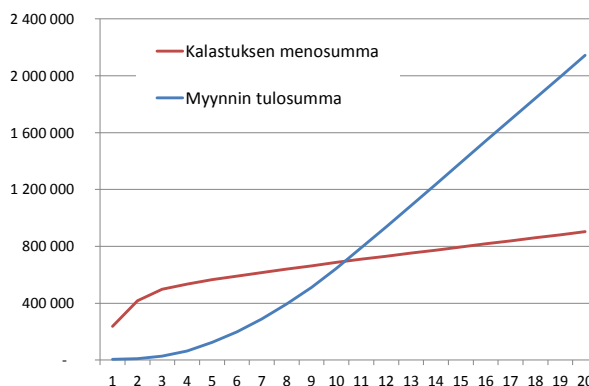
Kannattaako rehevä ja särkiintynyt järvi kunnostaa kalastamalla kalastukselle ?

Karhijärvestä arvioitu: jos saaliista saadaan n. 0.1 €/kg ja osa vähitellen kasvavaa arvokalakantaa voi olla paikallisen, osa-aikaisen ammattikalastuksen kohteena, myynnin vuotuinen arvo voi ylittää vuotuisen poisto-hoitokalastuksen laskevat kustannukset noin viiden vuoden kuluessa

Kannattaako rehevä ja särkiintynyt järvi kunnostaa kalastamalla kalastukselle ?

Karhijärvestä arvioitu: jos saaliista saadaan n. 0.1 €/kg ja osa vähitellen kasvavaa arvokalakantaa voi olla paikallisen osa-aikaisen ammattikalastuksen kohteena, kumulatiivinen myyntitulo voisi ylittää nykyisillä taksoilla tapahtuvan nuottauksen kumulatiiviset kustannukset noin 12 v kuluttua

Ravintoketjukurinon rajoitteita

- Liian suuri ulkoinen kuormitus (et. Karhijärvi) → kalastuksen tulisi olla jatkuvaa (edellyttää hyvää kalastoa) → kalastus ei korvaa vesiensuojelua ja on ainoana toimenpiteenä riittämätön
- Kalataloushallinnolla ei ole valtakunnallista hintatukea saaliille Kalastamista ei ole rahoitettu maaseudun kehittämisvaroilla →
- **Saaliin hyötykäytön kehittäminen ja elinkeinokalatalouden (ammattikalastus) elvyttäminen ovat avainasemassa**
- Elvyttämisen haasteita:
  - logistiikka
  - saaliista maksava hyötykäyttö
  - tekijöiden löytäminen ?
- Vesialueiden omistusolot – jaetut vesialueet Karhijärvellä
- Alttius luonnonolosuhteille:
  - Karhijärvellä syksyllä 2010 kovat tuulet ja virtaamat, 2011 korkea ja samea vesi (parvien hajoaminen)
  - Karhijärvellä kovat tuulet ja virtaamat sekä piileväkukinta syksyllä 2010 (nuotan tukkeutuminen)

Ravintoketjukurjennostuksen mahdollisuuksia

- **Mahdollisuudet riittäviin nuottasaaliisiin – hyvä tulospotentiaali, mahdollisuus parantaa kalakannan rakennetta ja veden laatua**
- **Ravinteiden poisto kalansaaliin mukana?**
  - edullista, voi olla vain lisätoimenpide liian suuren ulkoisen kuormituksen vähentämiseksi, vaikka ravintoketjukurjennostus tehostaa vesiensuojelun vaikutuksia
- **Nykyiset petokalakannat Karvian- ja Karhijärnessä:**
  - ahven-, kuha- ja haukikannat eivät riitä vähentämään nuorten särkikalojen määrää, mutta edistävät niiden syksyistä parveutumista
- **Paikallinen virkistyskäyttö, yhteistyö ja elinkeinotoiminta** (mm. uinti, virkistys- ja kotitarvekalastus, mökkeily, matkailu)
- **Elinkeinokalatalous/osa-aikainen ammattikalastus:**
  - jatkuvuutta ylläpitävään hoitokalastukseen
  - sivutuloja ja lähiruokaa paikallisille asukkaille
  - motivaatio pitää yllä parempaa kalakantaa

Tavoite 2020: ravintoketjukurjennostus → osa-aikainen ammattikalastus tukee kalaston hoitoa, tuo elämänlaatua ja toimeentuloa, järvien hyvä tila tukee muita elinkeinoja

Karvianjärvi

Vesiensuojelun tehostamisen tuloksena ulkoinen kuormitus ei ylitä järven sietokykyä, apajapaikat on raivattu, tehokalastus on tehty ja hoitokalastus on aloitettu, veden laatu on parantunut, järven hoidosta vastaa 1-2 paikallista kalastajaa osa-aikatyönä

Kalansaalit v. 2020:

Kotitarve- ja virkistyskalastus

n. 10 kg/ha = 10 000 kg/v

***Elinkeinokalastus** 10 kg/ha/v:

- hauki, lahna, ahven

6 kg/ha = 6000 kg á 1.5€/kg

- kuha 4 kg/ha=4000 kg á 5€/kg

***Hoitokalastus** >20 kg/ha

Särki, lahna 20 000 kg á 0.1 €/kg

Karhijärvi

Hajakuormituksen vähentämisen tuloksena ulkoinen kuormitus alittaa selvästi järven sietokyvyn, apajapaikat on raivattu, tehokalastus on tehty ja hoitokalastus aloitettu, veden laatu on parantunut, järven hoidosta vastaa 3-5 paikallista ammattikalastajaa osa-aikatyönä

Kalansaalit v. 2020:

Kotitarve- ja virkistyskalastus

n. 10 kg/ha = 33 000 kg/v

***Elinkeinokalastus** 10 kg/ha/v:

- hauki, lahna, ahven

6 kg/ha = >20000 kg á 1.5€/kg

- kuha, siika 4 kg/ha=13 000/kg á 5€/kg

***Hoitokalastus** n. 20 kg/ha

Särki, lahna ym 60 000 kg á 0.1 €/kg

Lisätietoja

- Hautala, A. 2011. Karvianjärven hoitonoottaukset 2011. Tmi Arto Hautala Ympäristö- ja kalastuspalvelut. Raportti, 5 s.
- Hietala, J. & Pekkarinen, M. 2012. Tuusulanjärven kunnostushanke 1997-2012. Keski-Uudenmaan vesiensuojelun kuntayhtymä.
<http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=140278&lan=fi>
- Marttunen, M., Dufva, M., Martinmäki K., ym. 2012. Vesienhoidon vuorovaikutteinen ja kokonaisvaltainen suunnittelu. Yhteenveto Karvianjoen tulevaisuustarkastelut - hankkeen tuloksista. Suomen ympäristö 15/2012. ISBN 978-952-11-4016-7 (PDF)
<http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=137589&lan=fi>
- Paloheimo, A. 2010. Köyliönjärven tila, kuormitus ja kunnostus . Pyhäjärvi-instituutin julkaisuja Sarja B nro 15. ISBN 978-952-9682-54-6 (pdf)
http://www.pyhajarvi-instituutti.fi/image/pdf-tiedostot/kjn_tila_kuormitus_kunnostus_nettiin.pdf
- Sairanen, S. & Ahonen, J. 2010. Karhijärven kalaston rakenne ja kuhan kasvu 2010. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Evon riistan- ja kalantutkimus. 8 s. Raportti. Ks. myös <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=140262&lan=fi>
- Sammalkorpi, I. & Horppila, J. 2005. Ravintoketjukunnostus. Julk.: Ulvi, T. & Lakso, E. (Toim.). Järvien kunnostus. Suomen ympäristökeskus. Ympäristöopas 114. S. 169–189.
<http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=32239&lan=fi>
- Tarvainen, M. & Ventelä, A-M. 2007. Pyhäjärven suojelutyö. Pyhäjärvi-instituutin julkaisuja Sarja B nro 14. ISBN 978-952-9682-48-5 (pdf)
http://www.pyhajarvi-instituutti.fi/image/pdf-tiedostot/pyhajarven_suojelutyo2000-2006.pdf
- <http://www.ymparisto.fi/satavesi> ja www.ymparisto.fi/kartuta

Karhijärvi 22.10.2010